

simples. — F. LIUZZI, *Drammi musicali dei sec. XI-XIV: 1. Le vergini savie e le vergini folle* (III, 82-109 et 4 pl.), disserte de la musique de ce vénérable monument de la poésie et du théâtre en langue vulgaire, après avoir, dans *L'espressione musicale nel dramma liturgico* (II, 74-109), exposé ses vues d'ensemble sur la musique dans le théâtre médiéval des origines.

Pour l'histoire des mimes au moyen âge, F. ERMINI, *Un mimo convivale dell'età Carolina* (I, 134-140)²², attire l'attention sur un dialogue, relevé dans le *carmen d'Ermold le Noir* à Pépin (*MGH, Poet. lat. aev. carol.*, II, 79-85, v. 89 et ss.) entre le Rhin et les Vosges, passage auquel il attribue un caractère scénique. Le même auteur examine les rapports entre légende et Miracle dans *Il miracolo drammatico di San Nicola di Mira e la leggenda dei tre chierici risuscitati* (III, 110-120)²³ tandis que E. LEVI, *La leggenda dell'«Anticristo» nel teatro medievale* (VII, 52-63), publie des recherches semblables à propos d'un autre thème, dont il suit les traces du XIIe au XVIIIe siècle. — L'étude de terminologie de A. VISCARDI, «*Stropha*» e «*Gab*» (VIII, 103-113), démontre qu'au IXe siècle, *stropha*, 'iniuriosus sermo', désignait un genre du répertoire des mimes, genre satirique qui, plus tard, allait s'appeler *gab*.

(A suivre.)

István FRANK

«*Neuphilologische Mitteilungen*». Bulletin de la Société Néophilologique de Helsinki. Jahrgänge XLVI (1945), XLVII (1946), XLVIII (1947), III (1948), I (1949), LI (1950). Helsinki, Neuphilologischer Verein (4) + 208 pàgs.; (4) + 192 pàgs.; (4) + 192 pàgs.; (4) + 200 pàgs.; (4) + 272 pàgs.; (4) + 224 pàgines.

Finlàndia ha estat l'únic país belligerant europeu que durant aquests darrers anys no ha vist interrompuda la seva activitat cultural. Els quaderns de la Societat de Filologia Moderna de Helsinki han anat arribant a les nostres mans, malgrat les dues guerres que han tempestejat aquell país, amb una regularitat exemplar.

Fundat el 15 de març de 1887 el Neuphilologischer Verein, l'any 1891 sortia el primer volum dels seus «Mémoires», que han assolit fa poc el número XV. El 1899 apareixia el primer fascicle de les «Neuphilologische Mitteilungen», que amb una sola interrupció — l'any 1917, en què «la censura russa havia prohibit tota publicació i àdhuc tota cita, ni que fos de quatre mots, en llengua alemanya» — han continuat editant-se puntualment amb estudis i notes de filologia moderna, principalment romànica, germànica i eslava.¹ El professor Arthur Långfors — actual director, amb el Prof. Pekka Katara, de les NM — fa, en *Un cinquantenaire* (I, 97-98) un breu resum històric de les activitats de la Societat.

A continuació anotem els treballs de tema romànic continguts en els darrers sis volums.

22. *Medio evo latino*, 141-148.

23. *Ibid.*, 227-238.

1. Des de l'any 1945 les NM duen el subtítol francès de *Bulletin de la Société Néophilologique de Helsinki*.

El Sr. EMIL ÖHMANN, en el dotzè capítol del seu estudi *Zum sprachlichen Einfluss Italiens auf Deutschland*, que tracta de *Die Schönbachsche Theorie von den Anfängen des deutschen Minnesanges* (XLVI, 1-21), estudia la teoria d'Anton Schönbach, exposada en *Die Anfänge des deutschen Minnesanges* (1898), segons la qual, a base del testimoni que l'autor creia que podien oferir dos poetes alpins alemanys — Thomasin von Zerclaere i Ulrich von Lichtenstein —, la lírica cortesana alemanya de l'Edat Mitjana no venia de la provençal i de la francesa (com creia, entre altres, Karl Bartsch), i els temes cavallerescos romànics no havien penetrat a Alemanya exclusivament pel nord-oest i l'oest i d'allà s'havien estès per tot el domini lingüístic alemany, sinó que havien seguit també, i amb preponderància, el camí Provença-Llombardia-Venècia-Alemanya. El Sr. Öhmann, que ja l'any 1942 havia estudiat, amb conclusions negatives, la qüestió dels suposats mots italians dins l'èpica cortesana alemanya — *Über den italienischen Einfluss auf die deutsche Sprache bis zum Ausgang des Mittelalters* —, revisa ací amb gran riquesa d'argumentació la teoria de Schönbach, que hom havia ja refutat, però no d'una manera unànime ni completa, i precisa que Itàlia no podia haver influït lingüísticament ni literàriament damunt Alemanya a començaments del segle XIII (més tardana, aquesta influència s'exerceix a començaments del segle XV), i l'única cosa possible, al costat d'una indubtable influència directa provençal o francesa, hauria estat una influència provençal o francesa passada a través del nord d'Itàlia.

En les *Observations sur l'accent tonique dans les langues romanes*, del professor VEIKKO VÄÄNÄN (XLVII, 1-13), després d'unes notes sobre els diversos canvis d'accentuació que compareixen en el llatí, és examinada, amb abundosos exemples, la diferència de tractament que presenten la llengua francesa (amb la seva tendència als oxítons) i l'italià i el castellà (de tendències paroxítones), i la que es troba en els mots romànics d'origen grec, segons que hagi estat seguida l'accentuació grega o la llatina.

Les notes lexicogràfiques són abundoses en aquests quaderns. — El senyor REINO HAKAMIES, «Homo» dans la langue de Caton (II, 194-196), recorda dos passatges d'aquest autor on *homo* no té el seu sentit ordinari, sinó que hi apareix amb un afebliment i una indeterminació considerables, que condueixen a una mena de significació colectiva (popular i autòctona en les llengües indoeuropees, segons Löfstedt), de la qual provenen el fr. *on* i cat.-prov. *hom*. — El mateix autor, *Deux essais d'étymologie: *pimpinella et *bürula* (LI, 34-38), remarca l'existència d'un nom de planta *pimpinella*, que ha estat assenyalada per Souter (*A glossary of later latin*), el qual potser caldria relacionar amb PAMPINUS, cosa que obligaria a rebutjar l'ètim *PIMPERNELLA proposat per Meyer-Lübke (aquest havia rebutjat el BIPENNULA de Kluge i el *PIPERINELLA de Gamillscheg); i indica que els dos sentits de *burra* 'la bourre, la laine grossière' i 'toute chose grossière ou sans importance' han passat a les llengües romàniques a través de la forma BURRA i del diminutiu *BURRŪLA, al costat de la qual devia haver existit *BŪRULA, que l'autor creu emparentat amb BURRA, malgrat la dificultat que hi troba Meyer-Lübke. — El Sr. V. VÄÄNÄNEN, *Ancien français «argüer» 'presser', 'harceler'* (XLVII, 97-104), creu que el sentit 'fouler', 'piétiner', ha d'esborrar-se, per aquest mot, dels diccionaris, i que en la seva derivació d'ARGŪTĀRĪ (amb la forma popular ARGŪTĀRE) cal tenir present l'evolució semàntica partint d'un sentit primari 'raisonner' i 'accuser', degut a l'associació que hom ha fet entre aquest mot i *arguere*, *argument*, i que es troba des dels primers textos que comporten termes de dialèctica; d'ací devia

venir el sentit figurat 'presser', caigut en desús el segle XVII. — En el seu article *Altfranzösisch «joste»*, subtítulat *Fragen eines Germanisten an die Romanisten*, el Sr. L. L. HAMMERICH (L, 49-56) examina l'ús de *joster* i *ajoster* en la *Chanson de Roland*, i es pregunta si no caldria considerar l'existència de dos mots *joster* en francès antic: 1) 'kämpfen' (combatre) i 2) 'gleichrichten, ordnen' (ordenar); si no seria millor d'admetre *joster* 'kämpfen' com a derivat verbal de *joste* 'Kampf' (i no, com és acceptat generalment, *joste* com a postverbal de *joster*); i si no seria possible *joste* 'Kampf' < franc *JÖSTA i *joster* 'ordnen' < JUSTĀRE (i no fer-los derivar tots dos de *JUXTĀRE. — El Sr. V. KIPARSKY intenta de precisar, en *Mittelfranz. «Lecto» (für *«Letto») 'Litauen'* (L, 198-200), per mitjà de qui hauria arribat aquest topònim a John Coke, que l'usa en *The Debate between the Heralds of England and France* (Bruselles 1549). — El Sr. NOËL DUPIRE, *Mots picards ou wallons difficiles et rares* (L, 130-144), drecça una llista explicativa de les paraules més interessants que es troben en el *Corpus des records de coutumes et des lois de chefs-lieux de l'ancien comté de Hainaut*, publicat pel Sr. Léon Verriest. En *Remarques complémentaires sur quelques mots* (LI, 123-129), el mateix autor estudia tres noves paraules. — El Sr. AIMO SAKARI considera, en *Jean-Paul Sartre, néologiste malgré lui* (LI, 130-132), l'adopció i la difusió «foudroyante» de *respectueuse* 'prostitute' en la llengua popular i en els diaris parisenços, com a resultat de la publicitat feta a causa de les representacions de *La putaine respectueuse* de Sartre. — El Sr. A. JEANROY comenta, en *Notes d'anthroponymie française (À propos de deux livres récents)* (L, 125-129), les obres *Traité d'anthroponymie française (Les noms de famille en France)* d'A. Dauzat, i *Les noms de personnes en France* de P. Lebel, i es proposa de «comblar quelques lacunes ou de redresser quelques erreurs». En una primera part, que no ha tingut fins ara continuació, s'ocupa dels *Noms de famille et sobriquets empruntés à des jurons et à des tics de langage*. — El senyor ILMARI LAHTI, *Remarques sur quelques noms de lieux d'origine basque dans les Pyrénées centrales (Maladetta-Andorre)* (II, 123-126), creu trobar topònims — i en cita exemples — d'origen basc entre la Maladetta i Andorra, o sigui més ençà de la Noguera Pallaresa, límit que hi fixava el Sr. Menéndez Pidal. — El Sr. A. LÅNGFORS aclareix dos punts foscos d'antics textos francesos: en *À propos de Rutebeuf: Les cerfs de la forêt de Bierre ou de Fontainebleau* (II, 49-53) indica que cal corregir els «serf de brere» de *Marguet convertie* i els «maint biau serf embiaire» de *La voie de Tunes* (segons l'edició de Jubinal, *Nouvel recueil de contes...*) en *Biere* o *Biaire* (= Bière o Bierre, llatí Bierra o Bieria, nom antic del bosc de Fontainebleau); en «*La Katone*», non «*Lakatoué*» dans le romant de Floriant et Florete (II, 53-55) assenyala que el *Lakatoué* que dona el Sr. H. F. Williams en la seva edició d'aquella novella ha d'ésser la *Katone* (< la Catona, a vuit quilòmetres de Reggio Calabria, al davant del Far de Messina). — El Sr. ALAN S. C. ROSS, *English in Nicole Bozon's «Contes Moralisés»* (L, 200-220), examina el material anglès que es troba en l'obra de Bozon, i assaja, a base d'ell, de localitzar-la. — El Sr. KURT LEWENT, en els seus *Studies in Old Provençal* (II, 18-37), analitza les següents expressions, que apareixen dins els *Auzels cassadors*, de Daude de Pradas (segons l'edició del Sr. A. H. Schutz): en *drech* i *endrech* (*de*); *contrast* 'competition'; *lencar* 'to glide' i *emescar* 'to mix'?; *bescoire*, *enquera*. — El Sr. W. O. RENKONEN, *L'espagnol «emperrarse» et quelques expressions analogues* (XLVIII, 169-171), examina aquest derivat de *perro* i el compara amb *caudardu* (> franc. ant. *codard*, it. *codardo*, esp. *cobarde*), i amb it. *accanito*, *accanimento*, *accanirsi* (cor-

responent al fr. *s'acharner* [i esp. *encarnizarse*]), i amb fr. *ameuter* i *âpre à la curée*.

Sobre formació de mots i sintaxi tenim dos estudis. — El Prof. J. MALKIEL, *Probleme des spanischen Adjektivabstraktums* (XLVI, 171-191; XLVII, 13-45), dóna una sèrie d'agudes observacions, de gran valor estilístic, acompanyades d'abundants exemples antics i moderns, sobre els adjectius castellans en *-era*, *-eza*, *-ez*, *-ia*, *-ura*, *-umbre*, i sobre substantius també de valor abstracte, que agrupa pel sentit i per la matisació que prenen; sovint els mots castellans són comparats als equivalents galaico-portuguesos, italians, etc. El *claror* femení que addueix en un fragment d'Azorín («en una vaga *claror* el día cediendo a la noche») és indubtablement un catalanisme. — El Sr. E. ÖHMANN analitza, en *Der Modusgebrauch im mittelhochdeutschen und altfranzösischen Komparativsatz* (LI, 113-116), la regla del francès i l'alemany antics segons la qual la proposició comparativa duu el verb en subjuntiu si la proposició principal que la precedeix és afirmativa, i en indicatiu si és negativa, i suggereix que pugui ésser degut al fet que la llengua trobi les oracions principals i comparatives com dues alternatives que s'exclouen.

Els estudis literaris, sovint acompanyats d'edicions de textos, ocupen bon lloc en els volums que analitzem. — El Sr. HOLGER PETERSEN DYGGVE prossegueix la sèrie d'articles iniciats l'any 1935, al volum XXXVI de les *NM*, sota el títol de *Personnages historiques figurant dans la poésie lyrique française des XIIe et XIIIe siècles*. La part. XXII — *Chansons du vidame de Chartres* — que havia començat al vol. XLV (1944), 161-185, amb l'examen de qui podia ésser aquest poeta (Guillaume de Ferrières) i amb la notícia de les obres que li han estat atribuïdes i dels manuscrits que les contenen, és continuat (XLVI, 21-55) amb l'edició crítica de les cinc cançons — *D'Amours vient joie et honours ausiment, Quant la saisons dou douz tens s'aseüre, Combien que j'ai demoré, Tant com je fuisse hors de ma contrée* i *Li plus desconfortez dou mont* — d'atribució segura, i amb les tres incertes *Tant ai d'amors k'en chantant m'estuet plaindre, Chascuns me semont de chanter* i *Desconsilliez plus qu'a nuns hom qui soit*. Al capítol XXIII — *Gautier de Dargies* (XLVI, 77-93) — dóna notícies d'aquest trovèr, contemporani de Gace Brulé i de Jean II de Nesle, que es croà el 1190, i dels seus antecessors, i publica un quadre genealògic dels senyors de Dargies. Al capítol XXIV — *Garnier d'Arches et son destinataire «le bon marquis»* (XLVI, 123-153) — s'ocupa d'aquest autor, del qual només se sap que era d'Arches (en plena Lorena) i possiblement amic del trovèr Gautier d'Épinal i de Colin Muset, que viuen dins els segon i tercer quart del segle XIII, cosa que creu corroborada per la identificació del *boens marchis* a qui va dedicada una de les seves poesies, segons ell Enric III de Luxemburg, marquès d'Arlon. Els manuscrits atribueixen, no sempre unànimement, cinc cançons a Garnier d'Arches, mentre que Raynaud només li n'atribuïa una en la seva *Bibliographie des chansonniers français* (les altres quatre les donava a Gautier de Dargies); el Sr. Dyggve explica les possibles causes de confusió en els manuscrits i creu que dues de les poesies són autèntiques (*Pieça que je nen amai, Quant je voi l'erbe et la fuelle*), dues més són d'origen incert, però possiblement de Garnier d'Arches (*Quant li dous estez decline, Li miens chanters ne puet mais remanoir*) i la cinquena és versemblantment del castellà de Couci (*Je chantaïsse volentiers liement*). A continuació hi ha l'edició crítica de totes cinc poesies, seguida, en apèndix, de la de la cançó *De nos seigneurs que vos est il avis*, de Thibaut II, comte de Bar. Al capítol XXV — *Charles, comte d'Anjou* (II, 144-174)

— estudia la vida i l'obra d'aquest rival de Pere el Gran de Catalunya-Aragó; exposa el paper important que té en la vida literària del seu temps i examina les obres poètiques on compareixen al·lusions a les seves gestes. El Sr. Dyggve dona el text crític de les dues poesies conservades de Carles — *Trop est des-
troiz qui est desconfortez* i *Li gran desirs et la douce pensee* —, de les quals només posseïem edicions molt velles; el joc-partit de Carles amb Perrin d'Angi-
court havia estat ja publicat modernament dins el *Recueil général des jeux-
partis français* d'A. Langfors, A. Jeanroy i L. Brandin (núm. cxlii). — El Sr. V. VÄÄNÄNEN publica dos textos francesos del segle XIII: *Le «fabliau» de
Cocagne* (XLVIII, 3-36) segons el ms. fr. 837 de la Bibl. Nat. de París (amb
dos fragments del ms. fr. 1593 de la mateixa biblioteca), i *Des fames, des dez
et de la taverne: Poème satirique du XIIIe siècle mêlant français et latin*
(XLVII, 104-113), segons el ms. fr. 25545 de la Bibl. Nat. de París. Ambdós
textos van acompanyats d'una anàlisi de llur contingut i de notes sobre la
llengua i la versificació; el primer és precedit, encara, d'un estudi sobre el motiu
del país d'abundància (Cocagne, la nostra Xauxa, el Schlaraffenland dels ale-
manys) en el folklore occidental i els seus antecedents clàssics. — Els Srs. ISR-
VÁN FRANK i AIMO SAKARI ens donen, precedits d'extenses anàlisis i acompa-
nyats de notes, l'edició crítica de dos textos provençals: el primer, *La chanson
de croisade du troubadour Gavaudan* (XLVII, 145-171); el segon, l'únic text
conegut d'*Azalais de Porcairagues, le Joglar de Raimbaut d'Orange* (L, 23-43,
56-87, 174-198). — El Sr. A. LÅNGFORS ens presenta una *Notice et extraits du
manuscrit Additional 44949 du Musée Britannique* (II, 97-123), amb anotacions
sobre el caràcter lingüístic de les composicions que hi ha contingudes (oracions
i poemes francesos). — En el treball *Étienne de Fougères et Gautier de Coinci*
(XLVI, 113-122), el Sr. LÅNGFORS, amb la seva finor habitual, apunta la hipò-
tesi que Gautier de Coinci hagués pogut recordar-se, en escriure, d'Étienne de
Fougères, «son virulent confrère de la fin du siècle précédent». Per bé que les
semblances i comparacions que hom pot establir entre els dos autors no tinguin
massa valor, puix que són trets corrents en tots els moralistes i satírics, el
Sr. Långfors en troba tres que tenen un caràcter més particular: a) Déu Pare
és tractat en alguns versos amb una familiaritat desacostumada; b) la lletania,
procediment tècnic banal, sembla tenir un aire de família en Étienne i Gautier;
c) la fórmula *patre moine au Crucefi* 'patrimoni del Crucificat', negligida pels
lexicògrafs i que es pot seguir des de sant Benet fins a Rutebeuf. — El Prof. LEO
SPITZER, *Zum Aufbau von Petrarca's Trionfi* (XLVII, 49-60), estudia amb la seva
fecunda inquietud d'on pot provenir la gradació de triomfs i l'encadenament i
ordenació de vencedors vençuts en l'obra de Petrarca. — El Sr. ROBERTO WEISS,
Francesco Negri, voyageur italien du XVIIe siècle en Laponie et au Cap Nord
(XLVIII, 97-130), estudia el *Viaggio settentrionale* d'aquell escriptor, publicat
a Pàdua el 1700. — *Trois rencontres de Carducci avec la Finlande* (L, 112-124)
són exposats pel Sr. ROBERTO WIS²: a) la traducció a l'italià de *Grumla icke
flickans själ* (*Il ruscello*) del poeta finlandès en llengua sueca Runeberg feta
per Giosuè Carducci; b) una carta del poeta italià a Aline Pipping (1894),
autoritzant-la a publicar una traducció de poesies seves al suec; c) contacte amb
el Prof. Edvard Westermarck (1899), que recollia a Itàlia signatures de persona-
litats italianes per al document internacional que es volia presentar al tsar
Nicolau II en defensa dels drets dels finlandesos.

2. A partir del volum L aquest nom compareix escrit així.

Dues caracteritzacions de França, en forma de conferència, es troben damunt les pàgines de les NM: *Impressions de France*, de KARL MICHAËLSSON (XLVI, 93-104), amb variacions sobre els conceptes *civilisation* i *Kultur*; *Ce qu'un Anglais trouve en France*, de J. B. C. GRUNDY (XLVIII, 76-85).

Les recensions que acompanyen els quaderns de NM — signades per A. Långfors, V. Kiparsky, V. Väänänen, G. Dobrinescu, V. Puttonen, K. Michaëlsson, I. Lahti, T. Nurmela, Louise Lindqvist-Boutroux, Regina Wachtmeister, Ph. Krämer, R. Wis, E. v. Kraemer i N. Dupire — són gairebé sempre fonamentals i ofereixen sovint correccions útils i observacions a tenir en compte. Assenyalem les més importants: *Le pronom «on» en français et provençal*, de B. H. J. WEERENBECK (II, 40-46: Nurmela; les conclusions generals semblen ésser fundades sobre un examen rigorós de tots els documents literaris desitjables, però la disposició dels materials adoptada porta de vegades l'autor a perdre's en detalls i a repetir-se sovint); *Essai pour une histoire structurale du phonétisme français*, d'A. G. HAUDRICOURT i A. G. JUILLAND (L, 243-249: Lahti; reserves i abundants observacions; «Il y a des généralisations trop hardies, une tendance à faire entrer coûte que coûte toute la variété des phénomènes dans le cadre d'un schéma arbitraire, et il y a même des fautes»); *Le polymorphisme de l'r dans la Haute-Loire*, de G. STRAKA i P. NAUTON (II, 84-88: Lahti; abundoses observacions, «perspectives... pas assez vastes»); *Le patois de Rufieu-en-Valromey (Ain)*, de G. AHLBORN (II, 78-84: Michaëlsson; elogis); *Glosses marginales des Miracles de Gautier de Coinci*, de V. VÄÄNÄNEN (XLVI, 194-196: Långfors; favorable); *Les métheores d'Aristotél*, traduïts el segle XIII per MATHIEU LE VILAIN, ed. R. EDGREN (XLVI, 105-108: Långfors; edició excellent); *Anticlaudian*, adaptació del segle XIII de l'*Anticlaudianus* d'ALAIN DE LILLE per ELLEBAUT, ed. A. J. CREIGHTON (XLVII, 180-187: Långfors; correccions al text; reserves a les conclusions lingüístiques; glossari i notes insuficients); *The life of Saint Dominic in Old French Verse*, ed. W. F. MANNING (XLVII, 187-190: Långfors; edició curosa; correccions; glossari insuficient; la puntuació no és francesa); *The Didot Perceval*, ed. W. ROACH (XLVIII, 171-175: Långfors; reserves; remarques lingüístiques al text); *Flo-riant et Florete*, ed. H. F. WILLIAMS (XLVIII, 175-181: Långfors; abundoses remarques al text; correccions a la puntuació; glossari insuficient); *Traduction en vers français du XIIIe siècle de l'épître de saint Jérôme à Eustochium*, ed. T. NURMELA (II, 135-141: Långfors; text crític satisfactori; correccions; remarques sobre l'estudi lingüístic; glossari insuficient); *La Vie d'Edouard le Confesseur*, poème anglonormand del segle XII, ed. Ö. SÖDERGÅRD (L, 87-92: Wachtmeister; favorable; manca de claredat en algun capítol; objeccions sobre els índexs); *Le Roman de Renart*, primera branca, ed. M. ROQUES (L, 240-241: Långfors; base excellent per a exercicis de crítica textual; una observació a retènr sobre els noms *Auchier* i *Lanfroi*); *Moanin et Ghatrif*, ed. H. TJERNELD (XLVIII, 182-188: Dupire; «Travail très soigné et fort précieuse contribution»; nombroses observacions); *Italienische Strassennamen*, de G. ROHLFS (LI, 40-45, 201: Wis; favorable; algunes precisions); *Istori limbii române*, d'A. ROSETTI (XLVIII, 44-47: Kiparsky; exposició d'una claredat i exactitud quasi absolutes; observacions); *Stilistica limbii române*, de I. IORDAN (XLVIII, 90-93: Dobrinescu; elogis).

R. ARAMON i SERRA